

הסביבות

עלון להפצת תורת המוסר

"אוהל יוסף" - גובהרדוק ירושלים

ע"ש ישיבתו הראשונה של רבינו גרשון ליבמן זצ"ל נוסדה גטו וילנא תש"ב

פרשת נשא

גליון מספר 340 (371)

סיון התשפ"א

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל - נשא

"וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדור נזיר להזיר לה". (ו', א')

בישראל. עליד הכתוב אומר: "איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה"

חוט השערה מפריד בין טוב לרע

המדרש מביא את הגמרא (נדרים ט:): תניא: אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד. פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סודרות לו תלתלים. אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאת מים מן המעיין, ונסתכלתי בכבואה שלי ופחו עלי יצרי וביקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו: רשע! למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך? במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה? העבודה שאגלחך לשמיים? מיד עמדתי ונשקתי על ראשו. אמרתי לו: בני, כמותך ירבו נערי נזירות

סיפור מעשה זה בא ללמדנו בודאי אורחות חיים, ולא רק להבליט התנהגות של שמעון הצדיק. עלינו להתבונן מה מסתתר מאחורי הסיפור ולהסיק לקח. כידוע, כאשר ר' ישראל סלנטר היה מתהלך אחרי רבו ר' זונדל, הלה הסתובב אליו במעבה היער וקרא לעברו: "ישראל, ישראל, למוד מוסר ותהיה ירא שמים". אין זה מספיק ללכת אחרי רבו ביער, אלא צריך ללמוד מוסר ורק על ידי זה להגיע ליראת שמים.

ובכו, איזה מוסר השכל יש ללמוד המשך בעמוד ב'

וכי יש נשמע לאחר נעשה?

בשעה שהקדימו ישראל נעשה גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו [שבת פח.]. ואמנם בני ישראל לא בקשו לשמוע ורק אח"כ לעשות, אלא אומרים נעשה, דהיינו שבודאי יקיימו את התורה. אך בשביל לעשות צריך לשמוע, ובודאי כשאמר 'נעשה' הכוונה ע"י שישמעו מקודם. ואם כן, היה להם לומר 'נעשה' אך מה שידך 'נשמע' שכפשוטו הוא ללמוד ולשמוע, להיות אחר שכבר 'נעשה'?

והרי גם מלאך צריך בתחילה לדעת מה לעשות? ואיך מלאכי השרת משתמשים ברז זה? והלא 'נשמע' שהיה אמור להיות לפני ה'נעשה', הוא לא יכול להיות אחרי 'נעשה'? צריך בירור רב.

התורה הקדושה היא ספר חוקי העולם והמצוות איך להתנהג בעולם, ומטרת התורה היא לעשות כל מה שכתוב בה, ולזה צריך לשמוע וללמוד את כל התורה.

אך יש תורה שהיא כבר קיימת לאחר שאדם מקיים הכל על פי התורה, והיא עצם לימוד התורה, דהיינו תורה - בשביל עצם הלימוד וההדבקות בשכינה, ואי"ז בשביל איזו עשיה או קיום מצוות, אלא ללמוד בשביל עצם המטרה ללמוד - מי שלומד נעשה דבוק בה'.

זוהי דרגת לימוד התורה לאחר קיום המצוות, וזהו 'נשמע' שעומד בפני עצמו לאחר ה'נעשה' זהו רז של מלאכי השרת, שדבוקים בשכינה וזה עצם מהותם - ללא כל מטרת עשייה כל שהיא. תורה לשם תורה!!

גם אנחנו, מלבד התורה לדעת מה לעשות ולהתנהג, יש מעלה בתורה ששייכת לכולם, ללמוד בשביל ללמוד - זוהי המטרה ובכך נעשים דבוקים בה'. וכך בתפילת הש"ה 'לתכלית' - שהם ואני וכולם יעסקו בתורות הקדושה - זהו תכלית!! נזכה כולנו להגיע לכל חלקי התורה בשלימות.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", היינו שהתורה היא מבוא לעשיית המצוות. אך "נר מצוה ותורה אור" המצוה היא המעמיד והמבוא לתורה שהיא ה"אור"? אלא יש תורה לפני עשיית המצוות, ויש תורה אחרי קיום המצוות, והיא אור בפני עצמו, אור בשביל אור [מכתב מאליהו]

נברך בזה שיזכו כל עמלי התורה דכל אתר ואתר, עם כל המחזיקים בה, לקבל את התורה המתחדשת בשנה זו, ולכל השפע הרוחני והגשמי שמושפע בעת קבלת התורה, לטוב ולרחמים.

הסביבות

- דגל המוסר נשא.....עמוד א' ב'
- על פרשיות השבוע.....עמוד ב'
- נקודה בפרשה.....עמוד ג'
- אורו של רבינו.....עמוד ד'
- דמויות הוד.....עמוד ד'

מעשה מוסר

נשמה יהודית

אחד מהם לא אמר לי שאני יהודי, וכיצד הצלחת לראות שאני יהודי? - שאל האיש את הגאון .

ה'מנחת אלעזר' אחז בידו של היהודי, חיבקו בחוס, ואמר לו: 'די היה להביט בהתנהגותך בעת שאכלת את הבשר, כדי לדעת שהינך יהודי!' משהאיש לא הבין את פשר הדברים, הסביר הגאון שהשור"ע (אורח חיים, סימן ק"ע הלכה י'), אומר שלא ישוך פרוסה ויניחנה על גבי השלחן.

ההטעם הוא, כפי שמביא המשנה ברורה, 'מפני שנמאסה לבריות'. דהיינו אדם הנושך בכריך הלחם, ומכניס לפיו את החתיכה, ומניח את שארית הפת על השלחן, ממאס בכך את חבריו היושב לצידו. ולכן, המשיך הגאון והסביר לאיש ההוא, נהגו יהודי פולין שכאשר הם אוכלים לחם, הם חותכים בסכין את החתיכה שברצונם לאכול, ומכניסים רק אותה לפיהם, והלחם עצמו נשאר נקי. 'הדבר מקובל גם באכילת תפוח, וכל כיו"ב, שלא נוגסים בתפוח עצמו, אלא חותכים את החתיכה הראויה בסכין.

כך נהגו יהודי פולין, הסתכלתי עליך בשעת אכילתך' 'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף

הגאון בעל ה'מנחת אלעזר' ממנוקאטש, נסע פעם ברכבת, וראה לפניו אדם היושב בספסל ממולו, המוציא כריך עם בשר דבר-אחר, ואוכלו .

הגאון ראה את אשר נעשה, וצעק על האדם שהוא "יהודי, אסור לך לאכול חזיר!" הנוסע הביט ב'מנחת אלעזר' בפליאה, כמי שתמה על ההערה שיצאה מפיו, ואמר לו: "אינני יהודי, ולכן מותר לי לאכול את הבשר הזה!"

אבל הגאון האדיר, שפסקי ההלכה שלו הופצו עוד בחייו ברחבי העולם היהודי כולו, פונה אל האדם בשנית, וחוזר ואומר לו: "יהודי, אל תאכל חזיר!" והוא, מתעקש אף הוא, ומצהיר שאינו יהודי ...

אבל, כשהגאון ממנוקאטש אמר לו בפעם השלישית שלא יאכל חזיר, קרה משהו... האיש שאכל את בשר החזיר ניגש אל חלון הרכבת, והשליך את הבשר החוצה, ניגש אל הגאון והודה בפניו שאכן הוא יהודי, פרץ בבכי, וביקש לדעת איך הצליח לזהותו כיהודי' .

הסתכלתי עליך בשעת אכילתך' 'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף

דגל המוסר - פרשת נשא / המשך

כאן? נזכיר קודם, שסיפור כזה לא קרה בדורנו! מדובר בדורו של שמעון הצדיק! ומדובר ברועה שהיה פרוש מכל עניני העולם הזה, ולא היה רגיל להסתכל יום יום בראי ולסלסל בשעריו. רק פעם אחת, במקרה, נודמו לו לראות את כבואתו במים, ורק אז גילה שהוא יפה עיניים, ומיד הרגיש שיערו קם עליו להסיתו. אברהם אבינו, הרגיש רק כשהגיעו למצרים. "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" ומביא רש"י ז"ל: מדרש אגדה, עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם, ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה. וגם ביהודה ותמר דרשו רבותינו שיהודה לא הכיר את תמר: "כי כסתה פניה": כשהיתה בבית חמיה הייתה צנועה לפיכך לא חשדה. **ולא כמו בימינו אנו, אשר כל אחד מכור לראי, ולא פוסע פסיעה קלה לפני שיקיים יוראיתם אותו - וזכרתם...".** אבל הרועה הזה, יפה עיניים וטוב רואי, ואינו יודע על כך, ואם רק נודמו לו במקרה לראות את כבואתו, הנה מקיים בעצמו: "רגזו ואל תחטאו".

על כן, שמעון הצדיק, כה התפעל ממנו. כזו התאכזרות על עצמו, מיד נשבע "העבודה שאגלחך לשמים!" לא להתבטל לפני העולם! אלא לנהוג בעצמיית ולהחזיק

בתמימותו בעקביות **ולא לתת סדק קטן ליצר הרע שיוכל להיכנס ולקיים:** "לפתח חטאת רובץ". > גם ר' ישראל סלנטר, היה נוהג לקחת אתו כבן לוויה, בחור שהכיר בו שהוא לומד מוסר ביראת שמים, והיה מתחזק מדמותו.

זהו חינוך לדורות. עלינו ללחוץ נגד העולמיות, נגד דרכי האמורי, ולא להיסחף אחרי השפעות העולם, **לא לטפח את הערכים הגופניים שהם מטפחים.** רק ללכת בדרכי הניזיר הזה אשר מרד בכל מה שהיה יכול לעמוד על דרכו ולהפריע לו להשיג את המטרה האמתית, אפילו כאשר היה כמצב של נזירות שהתורה מגדירה: "קודש לה". לבטל את אותה נזירות באמצע, אם קיימת סכנה שגידול השיער יביא אותו לגאוה לא רצויה.

הניזיר הזה נמצא במצב של סתירה. מצד אחד הריהו ניזיר, קודש לה, נזיר אלהי על ראשו, הוא עומד על דרך של התעלות בעבודת ה'. **אך מצד שני,** אותה דרך של התעלות בעבודת ה', זרועת תחתית וטומנת בחובה סכנה של עליה בגאוה, שעל ידי כך, הוא מחטיא את המטרה ומשיג מטרה הפוכה, שלילית. **אין כאן ויגבה בו בדרכי ה', יש כאן: רשע,** למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך. זהו הילוך על חבל דק הכרוך בסכנה עצומה. אם הניזיר הזה התפכח והבין את הסכנה האורבת לו, בודאי שמגיעה לו נשיקה, וממי? משמעון הצדיק. סייעתא דשמיא גדולה היתה לו שזכה להסכמה כזו.

שמעון הצדיק לא אכל אשם ניזיר טמא מימיו. מדוע החומרא הזו? אין זאת כי אם רק אדם כמוהו היה ער לחשש שניזיריתגאה בניירותו, בשעריו, וכזה יבטל את תכלית הניירות, וייתכן כי קרבנו, אינו קרבן, פיגול הוא לא יירצה. דרושה תפיסה מאד דקה ועדינה כדי להבחין בחוט השערה המפריד בין ניזיר קדוש לה'. לרשע המתגאה בעולם שאינו שלו.

בדור האחרון שמעון שהסבא זצ"ל מנובהרדוק, אמר על ר' אברהם יפהו בצעירותו, שהוא כמו חלזון העולה פעם בשבעים שנה. כך, כזה עובד ה' אמיתי צף לבני ישראל פעם בשבעים שנה. התפעלות כזו, מקורה בחוש אבחנה דק, להכיר בין תכלת לקלא אילן. גם על החפץ חיים מסופר שכאשר ביקר אצלו רב צעיר אחד, החפץ חיים שאלו למעשיו. ענה האברך, שהוא מסתובב בעיירות לגיים בחורים לשיבות. עמד הח"ח ונשקו על ראשו. החפץ חיים הבין לרוחו של האברך אשר בזמן שכל חבריו יושבים על הגמרות, לומדים ומתעלים, הריהו נע ונד ממקום למקום כדי להשפיע על אחרים ללכת ללמוד. כמה "לשם שמים" דרוש לכזו מסירות! את זה העריך החפץ חיים.

רק על ידי לימוד מוסר בהתפעלות והתעמקות בכוחות נפש האדם, ניתן להבחין בנטיית הדקות המפרידות בין רום המעלות לשפל המדרגות. **אנו צריכים להתחזק בזה, ולא לתת ליצר הרע לרמות אותנו ולהדיח אותנו מן הדרך הטובה.**

דברי רבותינו בעלי המוסר על פרשיות השבוע

רבי לייב חסמן זצ"ל

"כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבואו" (ו' - ו')
שואל "בעל הטורים", מדוע הצטוו הנזיר שלא להיטמא למת? ומסביר, "לומר לך שאם תשרה עליו שכינה מחמת נדרו שלא יאמרו שהוא דורש אל המתים."
שואל **רבי לייב חסמן**, אם טעם האיסור לנזיר להיטמא למת כי הוא הגיע כבר לדרגה גבוהה של השראת השכינה, למה לא נאסר על הנביא להיטמא למתים, ושלא יחשדו בו שהוא דורש אל המתים? אלא, נביא שכולם מכירים אותו מאז ומתמיד כאיש אלוקים קדוש, לא יחשדוהו בחטא זה, משא"כ הנזיר, שגם אדם פשוט יכול לקבל על עצמו נזירות, עלולים לחשוד בו שמא הוא דורש אל המתים.

רבי יעקב ניימן זצ"ל

איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה" (ב - ב')
אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם ניזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתו שהוא יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתי על ראשו אמרתי לו בני כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר[במדבר ו'- ב'] **איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה**. [נדרים ט.]:
שואל רבי יעקב ניימן בספרו "דרכי מוסר", במה נתייחד אותו נזיר מהדרום שגרם להתפעלותו הגדולה של שמעון הצדיק, וכי מניעה משתיית יין ומגילוח השיער במשך שלושים יום דבר קשה הוא? ומתוך, לפעמים עושה אדם מצוה גדולה לאין ערוך - אך בליבו פנימה מסתתרת כוונה לא רצויה של תאוות הכבוד ובקשת תהילה ובמעמד כל אנשי העיר מכריז אותו אדם על תרומה מרשימה ביותר שהוא נודב למטרת צדקה כלשהיא. לכאורה מעשה נפלא, אך בכל זאת לא לרצון יעלה הדבר לפני המקום ברוך הוא, כיון שכוונת זרות נתערבו בו. כנגד זה, יש והאדם עושה מצוה צנוע וקטן בכמות אבל גדולה באיכות ככוונה טהורה לשם שמים. מעשה זה יעלה לרצון על מזבח ה', וכמו ששינוי בסוף מסכת מנחות [ק"י]. אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים. בכך נבין את התפעלותו של שמעון הצדיק מאותו נזיר מהדרום. המעשה מצד עצמו קטן הוא, אבל הכוונה לשם שמים שנתלוותה אליו עמוקה היא ביותר, אותו נזיר עמד בודד בזמן הנדר מול כבואתו המשתקפת איש לא ראהו אז, ואיש לא שמע את דברי ההתעוררות שנודעו מפיו. היתה זו קבלת נזירות זכה ומזוקקת בטהרת כוונתה לשם שמים. את זה הבין שמעון הצדיק מתוך הסיפור התמים שסיפר הנזיר על עצמו, לכן אמר לו: עליך אומר הכתוב "איש כי יפליא לנדור נדר...".

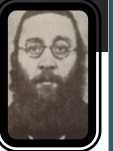
מחשבת מוסר

אמרות ופתגמים

<p>לפנים לא היה אדם עובר עבירה בלא שנעסה בו רוח שטות, ואילו עתה אין אדם עושה מצוה בלא שנעסה בו רוח חכמה (הסבא מנובהרדוק)</p>	<p>"אם לא יתחלף האדם, ברגע זה, שוב לא יתחלף לעולם" (הסבא מנובהרדוק)</p>	<p>"הלשמה של תפילין, אני משנה המציאות מכפי מה שהוא, מה שאין כן, הלשמה של לימוד התורה, ועבודה משנה כל המציאות, ללמוד ולעבוד באופן אחד" (הסבא מנובהרדוק)</p>
<p>"ימי שלא עמל על תיקון וגיבור מידותיו, הרי הוא כסומא שלא ראוי אור מימיו" (הסבא מנובהרדוק)</p>	<p>העולם, דומה, לאכסניא, מי שיושב בחדרו, מציאים אלו, ומי שהולך בעצמו, לבית הכריים, זה עונשו, שלוקח בעצמו" (הסבא מנובהרדוק)</p>	<p>אדם יודע זצ"ל דיבר עם בעל הבית אחד, שישב ללמוד בפרישות, ושאלו, ומה יהיה עם פרנסה, וכי יזרקו משמים? וענה, כן וזרקים מן השמים, אצל אין מי שיקח" (הסבא מנובהרדוק)</p>

מוסר הפרשה

רבי יצחק ולדשיין זצ"ל

..וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו.. והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת"..

בטעם שצריך הנזיר להביא חטאת, כתב הרמב"ן וזה לשונו: "טעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש. ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקיו, כענין שאמר (עמוס ב יא) ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים, השווה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב כל ימי נזרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשבוו להטמא בתאוות העולם. "הרי לנו דבר מבהיל, שאף שאין תביעה על סתם אדם שאינו פורש משתיית יין ותאוות העולם, מכל מקום מי שכבר זכה והיה שלושים יום בדרגת נזיר, יש עליו תביעה גדולה שלא לרדת מדרגה זו, וצריך להביא על זה קרבן חטאת ! והביאור בזה, משום שתקופת העליה עצמה צריכה לעשות אצלו רושם חזק ושינוי אמיתי, באופן שלא יוכל לשוב עוד אל מדרגתו הראשונה .

בספר תורת יצחק מהגרי"א ולדשיין זצ"ל תלמידו המובהק ונכדו של הסבא מנובהרדוק זי"ע כתב על זה שבמלחמות העולם ישנם ב' סוגי מלחמות, יש מלחמת התקפה – שיוצא לכבוש עיירות חדשות ממדינת האוייב, ויש מלחמת מגן לשמור הישנות שלא יטלו ממנו בחזרה מה שהצליח לכבוש בהתקפה. וכך הוא בעבודת ה' יש מלחמת תנופה והתקפה – לכבוש ולהוציא לפועל כל מה שבכוחו לעבוד את ה', ויש מלחמת מגן שמה שכבר השיג ונתעלה ישאר ברשותו ולא יאבד ממנו חלילה. והביא ע"ז דברי אדמו"ר ז"ל מנובהרדוק שהסמיק ע"ז הכתוב 'מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו' שגם לאחר שזכה לעלות בהר ה', צריך עוד מעלה 'לקום במקום קדשו' שלא לסגת ממה שהצליח להשיג.

בימים הקדושים הללו, ימי קבלת התורה, [הלא הם שבעת הימים ששכן כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר והמתין משה להיכנס ביום השביעי לתוך הענן לעלות אל ההר], עלינו להיזהר שתהיה העליה וההתחזקות באופן כזה שיעשו שינוי אמיתי בנפשותינו ושלא נשוב אחר כך לדרגה שהיינו קודם ימי מתן תורה.

נקודה בפרשה

ברכת כהנים

הקבלה כפי ההכנה:

הנצי"ב מוואלז'ין זצ"ל (ספרי, פרשת נשא, בפתיחה לברכת כהנים) כותב לשון נוראה ומבהילה: "כל הברכות שבעולם נכללות במילות הקצרות שבברכת כהנים, ואין מה להוסיף עליהן!".

ובספר 'שערי אורה' (שער י) כתב עוד דברים מופלאים: "הכהנים פותחים בברכתם את 'עולם הרחמים', שאין בו דינים כלל, ואף אם ישראל חוטאים ביותר, אין זה משפיע על השפע אשר נשפע עליהם בזכות ברכת כהנים, וכל הפמליה של מעלה מחכים ושמחים בברכת כהנים, וכל מה שאנו עומדים וקיימים היום הוא בזכות ברכת כהנים!".

ובאמת הכרתי כמה וכמה גדולי תורה אשר הבינם מדעם לחבב, להעריך ולייקר את ברכת הכהנים בכל ליבם, ולא ויתרו עליה בשום פעם.

לאחר נישואיי כשעברתי להתגורר בירושלים עיר הקודש, זכיתי להסתופף בצילו של מורי ורבי הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' ריימלעס. דמות פלאים של גאונות מרקיעה שחקים, בקיאות מופלאה בכל מכמני התורה, התמדה ושקדנות מאין כמותה, ועבודת השם בסילודין.

הוא היה מקפיד על מצוות ברכת כהנים עד מאד, והיה ניכר עליו כי זה בנפשו. תמיד הוא הידר שיהיו בישיבה לכל הפחות שני כהנים שיברכו, ובימי הדין הידר שיהיו לא פחות מעשרה כהנים. הוא טרח ויגע רבות לחזר אחר הכהנים, לקרבם, להאיר להם פנים ולהיטיב עימם כדי שיבואו לברך מתוך אהבה ושמחה.

את החיבה ששמר הרב גוסטמאן לכהנים, כנראה למד גם מהנהגת גאון הדור, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, באשר זכה להימנות בין אנשי אמונו ומקורביו הגדולים.

הגאון רבי שמחה הכהן קפלן זצ"ל, רבה של צפת, היה רגיל בבחרותו לאחר בר המצווה להתפלל בבית מדרשו של רבי חיים עוזר, שם היה הוא הכהן היחיד. כאשר היה מסיים את ברכתו היה רבי חיים עוזר מחבקו ומנשקו, ואומר לו בחיבה: "קיבלת את המנדט לברך את יהודי וילנא בברכת כהן". גם בחג הסוכות הראה לו רבי חיים עוזר הוקרה וחביבות יתירה, והושיבו בראש השולחן באושפיזין דאברהם אבינו, למרות היותו הצעיר מבין המסובים.

הרב גוסטמאן תיאר פעם באחזי, כי בצעירותו כשנמנה על תלמידי ישיבת 'שער התורה' גרודנא בליטא, זכה להתברך בברכת כהנים מפי מורו ורבו מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל ברגלים. "חרוט בזכרוני", אמר לי הרב גוסטמאן, "אותם רגעים בהם היה עולה רבי שמעון לדוכן. רבים מתלמידי הישיבה התקבצו סביבו, ועמדו לפניו בכבוד ראש ויראת הכבוד בכל מהלך הברכה, וכאשר ירד מהדוכן היה פחד להביט בזיו דיוקנו. פניו בערו כלפידים ונדמו כפני מלאך אלוקים ממש, ניכרה עליהם בחוש השראת השכינה!". (אוצרותיהם אמלא)

בתקופה בה התגורר בירושלים הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ארגנו על פי רצונו מנין יחודי לתפילה לכל ימות השנה, מנין שהורכב מאברכים חשובים, תלמידי חכמים ויראי שמים, והתנהל על פי רוחו של המשגיח, בכוונה, במתינות ובטהרת הלב. ביניהם נמנה גם תלמידו רבי משה אהרן שטרן זצ"ל.

בפרוס הימים הנוראים פנה המשגיח אל רבי משה אהרן ושאלו: "האם גם בראש השנה ויום הכיפורים נזכה להשתתפותך במניין?". אך רבי משה אהרן לא הגיב. המשגיח הוסיף לשאול: "נשמע כי אתם מסופקים בדבר? שמא לא מוצא חן בעיניכם המניין, ולכן אתם שוקלים להימנע מלהתפלל בו בימים נוראים?".

רבי משה אהרן השיב בשלילה: "לא ולא, חלילה וחס, המניין הוא אכן טוב וחשוב, אולם חוששני שלא יהיו שני כהנים בתפילה, ולכן לא אוכל להתפלל במנין הזה. שכן בשלמא בשאר ימות השנה, כאשר אין שני כהנים, לאחר התפילה אני הולך לבית הכנסת אחר להתברך, אולם בראש השנה ויום הכיפורים הרי לא אוכל ללכת לבית הכנסת אחר..."

המשגיח השיב לו, כי יעשה מאמצים להשיג שני כהנים למניין, והעיקר שרבי משה אהרן יבוא להתפלל עמו במניין.

לבסוף הגיעו לעמק השווה כי רבי משה אהרן יבוא להתפלל במניין, ואם יבחין בתחילת התפילה כי אין שני כהנים יעזוב את המניין וילך להתפלל בבית הכנסת אחר.

ואכן, רבי משה אהרן הגיע להתפלל במניין, אך למרות מאמציו של המשגיח, לא באו שני כהנים למנין, ונאלץ רבי משה אהרן לוותר על התפילה במחיצת רבו הגדול, כדי שלא יפסיד ברכת כהנים בימים הנוראים.

אברך שהיה נשוי למעלה משמונה שנים ולא זכה להיפקד בזש"ק נכנס בערב ראש השנה להתברך ממרן הגה"צ רבי אלי' לאפיאן זצוק"ל. אמר לו רבי אלי': מקובל שברכת כהנים בראש השנה וביום הכיפורים זה זמן מסוגל לישועה. אתה וכן רעיתך בעזרת נשים, תעמדו בזמן ברכת כהנים בידיים פתוחות לקבל את הברכה, ותכוונו את הבקשה והי' יעזור. ולתשעה חודשים נולד בנם הראשון (שיח ששים ע' קצ"ה).

הרב ישראל דוד ניוורר זצ"ל

שיבתו במחנה 'ברגן בלזן'

ויתכף לאחר הצלתו ממאורעות המלחמה הנוראה, ביום השחרור עצמו נפתח שוב 'פרק' חדש בחייו של רבנו זצ"ל: הקמת ישיבה - כהמשך ליישבותיו הקודמות - לכל הפליטים שהיו במחנה העקורים 'ברגן בלזן'. וסיפר פעם רבנו זצ"ל, שהוא עשה נדר בימי השואה, שאם יעזור ה' והוא יישאר בחיים הוא יפתח ישיבה מיד לאחר המלחמה! שעל פי האמת כמה פעמים הוא היה ממש בגדר מת ממש. בעקבות כך שהוא לא הלך לעבודה, ולא נשמע להוראות הנאצים ימ"ש. ואף בעקבות כמה מקרים של מסי"נ - כמו המעשה עם ה'טלית'. והוא קיבל מכות ועונשים כאלו שכבר הכריזו עליו כמה פעמים שהוא בגדר 'מת' - וברגע האחרון, בניסים גדולים הוא שב לחיים! והעידו תלמידיו מאז, שכמה פעמים הם ראו זאת בגדר: 'בא ההרוג ברגליו'... וזוהי האמת, שכל חייו הוא מסר את נפשו עבור 'זיכוי הרבים' ללא הרף כלל. וכל זה נבע אצלו רק לשי"ש, ומהחתימה האין סופית שלו להגיע ל'שלמות' - ללא גבול ושיעור.

בישיבתו ב'ברגן בלזן' היו שם כל המינים והסוגים. זקנים וצעירים, בחורים ומבוגרים, ת"ח מופלגים ופשוטי עם. היות, שהוא הכריז במחנה עצמו - ואף שלח שליחים להודיע בכל המחנות שבאזור - שכל מי שחשקה נפשו בתורה יבוא לישיבתו, והוא ידאג לכל מחסורו. וכך היה, שבזמן מועט התקבצו לישיבתו המון רב, וההצלחה שם הייתה רבה מאוד.

עשרת ה'קדושים'

ואף על פי שראה ברכה בעמלו, הוא לא הסתפק ב'כמות', ורצה הוא אף 'איכות'. וזה כפי דברי ה'חובת הלבבות', שהיו שגורים תמיד בפיו של

רבנו זצ"ל וז"ל: "והשתדל בכחך לזכך מעשיך, ואם ימעט יותר מה שתשתדל שיהיה רב בלתי זך, כי המעט הזך הוא רב, והרב בלתי זך הוא מעט ואין בו תועלת. וכ"ש שיהיה מעשיך עם מיעוטו וזעירותו בלתי זך לאלהים" ('יחוד המעשה' פ"ו) עכ"ל.

ולכן בחר הוא מבין לומדי הישיבה עשרה בחורים מובחרים, שכינו אותם: 'עשרת הקדושים', והעביר אותם מ'ברגן בלזן' לעיר 'סלצהיים' - ופתח עבורם שם ישיבה חדשה. 'הקדושים' הללו היו מובחרים בלימוד התורה, ואף ב'עבודה המוסרית'.

כשאנו הגענו לישיבה לסלצהיים, כבר הישיבה עמדה היטב על מכונה, קול התורה נשמע בישיבה בכל המעט לעת ללא הפסקה! רוב הבחורים ישנו לכל היותר שעותיים עד שלוש שעות בלילה ותו לא - מרוב ההתמדה שהייתה בישיבה! ואי אפשר לתאר אפילו את 'הרוח' המוסרית שהייתה אז בישיבה... רוב הבחורים היו נוהגים ב'שמירת הדיבור' כל יום - וחושך מדברי תורה יר"ש ומוסר לא דיברו כלום! היו כאלו שאפילו שכחו לאכול...

הבה לי בנינים - ואם אין...

וכולם כבר יודעים את המשכו של זה 'הפרק' - שמאז ועד סוף ימיו, רובו ככולו של רבנו זצ"ל היה נתון רק עבור כלל ישראל, לזכות את הרבים ולהצילם מבאר שחת. תמיד היה שגור על לשונו דברי הפסוק (בראשית ל א): "הבה לי בנינים" - וכוונתו בזה, שרוצה הוא עוד ועוד תלמידים להכניסם תחת כנפי השכינה. "ואם אין מתה אנכי" - וכוונתו באומרו זה הייתה ברורה.

ולכן, כשראה שרוב ככל הבחורים שהיו בישיבתו המשיכו לישיבות באמריקה ובא"י, ומיד כששמע על אלפי בחורי ישראל הנמצאים במדינות צפון אפריקה, מיד הזדרז ונסע לשם, כדי להצילם מרשת ההשכלה, שעשתה שם שמות. וזהו 'הפרק' הבא בחייו של רבנו זצ"ל

המזרח הנפלא נערך מספר הזכרון על רבינו גרשון ליבמן זצ"ל, הו"ל ע"י מכון דעת חכמה תשואות חן להם על אדיבותם והסכמתם להדפסת הדברים לזיכוי הרבים

דמויות הוד

רבי חיים מוואליץ / אבי הישיבות

נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום יקריבו את קרבנם" (ז' - י"א)

כתוב במדרש שהנשיאים הקריבו גם בשבת". שואל רבי חיים וואלחינר, איך נדרש הדבר מפסוק זה? ומסביר, מצינו בגמרא, שהיום שהוקם בו המשכן היה יום ראשון. אילו לא היתה חנוכת המזבח דוחה את השבת, היתה חנוכת המזבח נמשכת שבועיים תמימים, שישה נשיאים היו מקריבים את קרבנותיהם בששת הימים של השבוע הראשון, ששה נשיאים בששת הימים של השבוע השני. באופן זה, היה כל יום בשבוע זוכה לכך שחנוכת המזבח יהיה כתוב בו פעמיים, בימי א' של הראשון של הראשון והשני, וגם בימים ב' - ג - ד' - ה' - ו'. אבל מכיון שכתוב "נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום", משמע שבתוך השבועיים היו שני ימים שלא נשתנה בהם חנוכת המזבח פעמיים, ולא יתכן דבר זה אלא משום שחנוכת המזבח דחתה את השבת, שאז הקריבו בשבוע הראשון את קרבנותיהם שבעה נשיאים, ולשבוע השני נשאר חמשה נשיאים, ולא הקריבו אלא עד יום חמישי בלבד. מכאן, שימי חנוכת המזבח לא כללו אלא יום ו' אחד ושבת אחת, וזהו הדיקו של המדרש "נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום", עם אחד ועוד יום אחד היו שלא יהיו הנשיאים מקריבים בהם אלא פעם אחת בלבד, ומכאן שחנוכת המזבח דוחה שבת.

נוסח המצבה

חכמת תלמוד בבלי ובינת תלמוד ירושלמי, מקור חיים יופי זוהר הקבלה- ותפארת זיו האגדות, **בחרו בחיים יראת ה' (ת) סטורה** - עצה ותושיה וגבורה, **חלקם בחיים מסתרי מדרשי רבים- ומטמוני דעת אלקים, מצא חיים בבינת תלמודו ומדרשו- ובין תלמידיו- יודעי ארחות חיים נהי ובי ומספד- כי עלה מהם, נפש החיים**
יללה והגה והי בכל אשר בו רוח חיים צעקת אראלים- (שבע רוח ה-) נשא רוח חיים חסד ואמת וצדקה- מרום לפניו הלכו בארצות החיים קדושה וענוה צדק- קצוי ארץ מלאה דרך חיים זורח הוא שם- אל מקומו שואף, **עץ החיים לקח אותו ה)** לראות בטוב ה' **בארץ החיים**

בישיבתו של רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל למד א פינער בחור, בחור כליל המעלות, שרבי חיים רצה אותו כחתן לבתו. באחד הימים הגיעה אמו של הבחור, האלמנה, לישיבה, כדי להתענין אודות מצבו של בנה. היא פנתה לרעבעצין ובקשה ממנה לשאול את בעלה, ראש הישיבה, ולהודיע לה את תשובתו. כעבור מספר דקות שבה הרעבעצין והודיעה לאלמנה כי ראש הישיבה משבח מאוד את בנה, עד כדי כך שהוא מעונין בו לחתן! האלמנה לא הייתה מעוניינת שבנה יתחתן, וסרבה בכל תוקף להצעת השידוך.
כשיצאה מוולוז'ין נשבר גלגל העגלה בה נסעה, ובעל העגלה נאלץ לעמול קשה כדי לתקנו. לאחר נסיעה קצרה נוספת, נשבר החלק המחבר בין הסוס לבין העגלה ושוב נאלץ בעל העגלה לעמול זמן רב כדי לתקנו. כעבור נסיעה קצרה נוספת - הסוס מת! האשה תפסה מה קורה כאן. היא בקשה מהעגלון לקנות סוס חדש ולשוב לוולוז'ין. נכנסה לחדרו של רבי חיים דפקה על השלחן ואמרה: "רביה! האם זו חכמה ללכת בכח?"
רבי חיים לא הבין על מה היא מדברת, והיא ספרה לו על כל הקורות אותם בדרך, "וכל זאת" אמרה האלמנה, "בגלל הקפיידא של הרביה" על כך שרבתיה הצעת השידוך שהציע ללי. נענה רבי חיים ואמר לה: "חס ושלום! אין לי כל קפיידא עליך! אם את לא רוצה את השידוך - גם אני איני רוצה בו! סעי לביתך, געזונטער הייט, לחיים ולשלום, ויהי רצון שלא תארע לך שום תקלה בדרך".
האשה השתכנעה שאין לו כל קפיידא עליה ויצאה לדרך, הביתה. כעבור תקופה לא ארוכה, אומר ר' חיים לרעבעצין: "סעי לאותה אלמנה, ותאמרי לה כי אנו מעוניינים מאד בשידוך הזה. ואם היא תסכים - את יכולה 'לגמור' את השידוך גם בלעד".
הרבנית, אשה כשרה העושה רצון בעלה, נסעה